

Inventarisatie

Bestemmingsplan A2 Traverse

november 2010

Gemeente Maastricht

Inhoudsopgave

1	Toelichting	4
1.1	Inleiding en systematiek	4
2	Algemene richtlijnen	5
2.1	Algemene richtlijnen voor onderhoud en herstel (restauratie) van dominante en kenmerkende bouwwerken alsmede voor waardevolle cultuurhistorische elementen	5
2.2	Algemene richtlijnen voor onderhoud van waardevolle groenelementen	7
3	Inventarisatie en specifieke richtlijnen	8
3.1	Inventarisatie en specifieke richtlijnen dominante en kenmerkende bouwwerken	8
3.2	Inventarisatie en specifieke richtlijnen van waardevolle cultuurhistorische elementen	11

1 Toelichting

1.1 Inleiding en systematiek

Het voorliggende deelrapport *Inventarisatie* vormt een van de onderleggers die ten doel hebben het cultureel erfgoed van A2 Traverse, goed gemotiveerd en gedocumenteerd, planologisch te beschermen (zie hiervoor de toelichting en de regels van dit bestemmingsplan)

Het is van belang om rekening te houden met de wettelijke verplichtingen, zoals vermeld in de wet Ruimtelijke Ordening en zoals vastgesteld door jurisprudentie. De voornaamste bepaling hierbij is de verplichting om iedere beslissing of aanbeveling goed te motiveren.

De juridische consequenties worden vervolgens in de planverbeelding vastgelegd.

Het deelrapport *Inventarisatie* behandelt het bestemmingsplangebied A2 traverse op objectniveau. Het rapport dient als motivering voor de planologische bescherming van behoudenswaardige panden, complexen, objecten, structuren en groenelementen. Omdat niet alleen het pand, maar ook de directe omgeving van belang is ook deze bij het behoud van de specifieke karakteristiek meegenomen in de beschrijving.

Door de toevoeging van zowel algemene als specifieke richtlijnen kan het worden toegepast als instrument voor het beheer en de ontwikkeling op pand- of objectniveau en op structuurniveau.

Het deelrapport *Inventarisatie* is van belang bij de beoordeling van omgevingsvergunningen voor bouwen aanleggen en sloop en bij de ontwikkeling van bouwplannen.

2 Algemene richtlijnen

2.1 Algemene richtlijnen voor onderhoud en herstel (restauratie) van dominante en kenmerkende bouwwerken alsmede voor waardevolle cultuurhistorische elementen

De algemene richtlijnen zijn hieronder weergegeven en onderverdeeld in twee categorieën: behoud zonder ontwikkeling en behoud door zorgvuldige ontwikkeling. De eerste categorie behoud is de meest wenselijke, de tweede categorie komt pas in beeld wanneer volledig behoud niet tot de mogelijkheden behoort. Binnen de twee categorieën is een onderverdeling gemaakt van het meest optimale uitgangspunt naar het minst wenselijke scenario. Bij de beoordeling van de plannen zal dan ook opeenvolgend een afweging worden gemaakt, waarbij het eerst genoemde uitgangspunt prevaleert boven de tweede. Bij deze afweging zal zorgvuldig gemotiveerd moeten worden waarom het bovenstaande uitgangspunt niet haalbaar blijkt.

Behoud zonder ontwikkeling

- **Behoud gaat voor vernieuwen**

Historische bouwmaterialen, structuren en constructies geven een pand belangrijke monumentale en historische waarde. Door de aanwezigheid hiervan is de geschiedenis en ontwikkeling van het monument duidelijk afleesbaar. Vervangen of wijzigen van de bestaande constructies, structuren, materialen, details en indien van toepassing waardevolle interieuronderdelen gaan ten koste van de authenticiteit. Deze waarde dient gerespecteerd te worden.

- **Herstel van authentiek materiaal**

Indien het bestaande materiaal in slechte staat is, wordt in eerste instantie onderzocht of technisch herstel mogelijk is.

Bij noodzakelijke vervanging van authentiek materiaal wordt tot op detailniveau uitgegaan van gelijksoortig materiaalgebruik conform bestaande toestand. Indien dit niet mogelijk blijkt dient aansluiting gezocht te worden bij de historische materialen en substanties, zelfs tot op het detailniveau van de samenstelling van de mortel voor het voegwerk.

- **Respect voor authenticiteit**

Bij restauratie moet men de historische gelaagdheid en de afleesbaarheid van het verleden in vormgeving, constructie en materiaalgebruik respecteren. Het transformatieproces, door verandering van het gebruik of functie, dat een gebouw door de tijd heen ondergaat, heeft een grote historische waarde. Een monument ontleent veelal zijn waarde aan de bouwgeschiedenis.

Indien het oorspronkelijke materiaal reeds volledig verloren is gegaan wordt niet gepleit voor reconstructie, maar voor een eigentijds ontwerp zodat de geschiedenis in alle eerlijkheid afleesbaar blijft en er geen falsificatie ontstaat.

Behoud door zorgvuldige ontwikkeling

- **Behoud door zorgvuldig ontwikkelen en vernieuwen**

Indien vanwege gemotiveerde redenen voor vernieuwing en ontwikkeling wordt gekozen, dient dit te geschieden vanuit de cultuurhistorische randvoorwaarden.

Toevoegingen dienen bij voorkeur tot stand te komen op, in of bij de minst kwetsbare plekken van het beschermde pand. Een eigentijds ontwerp heeft hierbij de voorkeur, waarbij moderne materialen mogelijk zijn, mits passend bij de bestaande textuur en het kleurengamma. Indien dergelijke ingrepen zorgvuldig zijn afgewogen en terughoudend worden vormgegeven zijn deze niet per definitie uitgesloten.

Daarnaast dienen de veranderingen of toevoegingen bij voorkeur reversibel zijn. Dit wil zeggen dat deze ooit weer ongedaan gemaakt kunnen worden zonder de monumentale waarden aan te tasten. De toe te passen technieken mogen geen mechanische, fysische of chemische schade toebrengen aan een monument.

- **Structuren eerbiedigen**

Externe hoofdstructuren moeten gerespecteerd worden; dit geldt voor de voor- en achtergevelrooilijnen en de herkenbaarheid van bouwvolumes, zoals achterhuizen, koetshuizen en tuinhuisen.

Ook de interne structuur dient zoveel mogelijk in tact te blijven. Indien de haalbaarheid dat vergt, mag bij herbestemming ingegrepen worden in de oorspronkelijke indeling en structuur van een pand, mits dit gebeurt met de grootst mogelijke zorgvuldigheid, optimaal aansluiting gezocht wordt bij het oorspronkelijke concept en gebleken is dat dit noodzakelijk is. Een noodzakelijk geachte doorbraak moet zodanig uitgevoerd worden, dat de oorspronkelijke structuur herkenbaar blijft.

- **Respect voor details**

De kwaliteit van een monument wordt vaak bepaald door de aanwezigheid van authentieke details. De oorspronkelijke detaillering in de vorm van voegwerk, gevelafwerkingslagen, decoraties, metselpatronen, roedeverdelingen in vensters, et cetera dient optimaal gerespecteerd te worden. Indien er sprake is van eigentijdse interventies, dient de detaillering qua maat en schaal in overeenstemming te zijn met het historische karakter van het pand.

- **Afweging bij sloop**

Indien in uitzonderlijke gevallen ondanks de monumentale waarden toch sprake is van een afweging tot gehele of gedeeltelijke sloop van een rijksmonument of dominant of kenmerkend object in het Maastrichts Planologisch Erfgoed dient een zorgvuldige belangenafweging plaats te vinden.

Dit wil zeggen dat bij de planvorming het volgende vereist is:

- een beargumenteerde onderbouwing dat behoud niet mogelijk is (technisch, ruimtelijk en financieel).
- documentatie van de te slopen onderdelen in de vorm van een bouwhistorische rapportage met fotomateriaal en opmetingstekeningen.

- **Archeologische toets bij graafwerkzaamheden**

Indien er graafwerkzaamheden plaatsvinden dieper dan 40 cm is archeologisch onderzoek verplicht indien:

- de ingreep gelegen is binnen een straal van 50 meter van een bekende vindplaats of historisch relict, omdat hierbinnen de kans groot is aanvullende informatie hierover aan te treffen.
- de ingreep gelegen is binnen de eerste stadsmuur (de zero-tolerance-zone), waar bij alle ingrepen een afweging gemaakt dient te worden om onderzoek uit te (laten) voeren.
- De ingreep gelegen is binnen:
 - de eerste en tweede stadsmuur of binnen een historische dorpskern en een omvang heeft van minimaal 250 m²
 - het buitengebied en een omvang heeft van minimaal 2500 m²

- **Bouwhistorisch-, cultuurhistorisch en/of gebrekenonderzoek**

Indien vooraf niet duidelijk is welke bouwkundige en monumentale kwaliteit of welke bouwkundige staat het object of onderdeel van het object heeft kan het zijn dat er bij de planbeoordeling een onderbouwing hiervan wordt vereist. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de indieningseisen van de vergunning en de planregels van het bestemmingsplan.

- **Zorgvuldigheid tijdens uitvoering werkzaamheden**

Historisch waardevolle elementen moeten tijdens restauratie- en verbouwwerkzaamheden afdoende beschermd worden tegen beschadigingen.

Indien tijdens de uitvoering van vergunde werkzaamheden historische onderdelen te voorschijn komen waarvan het bestaan voordien niet bekend was, is de vergunninghouder verplicht dit te melden bij de gemeente Maastricht.

2.2 Algemene richtlijnen voor onderhoud van waardevolle groenelementen

- Behoud gaat vóór vernieuwen, vervangen of wijzigen. Indien toch voor vernieuwing, vervanging of wijziging wordt gekozen vanwege bijvoorbeeld afsterven of ziekte, dient dit te geschieden vanuit de cultuurhistorische randvoorwaarden. De karakteristieke elementen en patronen in het landschap alsmede de sporen die de natuur en de mens in het landschap hebben achtergelaten, moet men zoveel mogelijk intact laten en het uiterlijk daarvan zoveel mogelijk behouden, respecteren en zo mogelijk versterken.
- Bij onderhoud en/of verandering moet men de plaatsing, vorm, groeiwijze, omvang en structuur respecteren. Er dient zoveel mogelijk aansluiting gezocht te worden bij de omgevingsarchitectuur en de cultuurhistorische karakteristiek.
- Bij herplant of nieuwe beplanting dient uitgegaan te worden van de oorspronkelijke soort, tenzij deskundig advies anders uitwijst.
- Geen schade in algemene zin mag worden toegebracht aan het waardevol groenelement alsmede moeten snoei- en onderhoudswerkzaamheden en/of het gebruik van bestrijdingsmiddelen, dusdanig uitgevoerd worden dat geen blijvende schade wordt toegebracht aan het waardevol groenelement.
- Bebouwing, aanleggen of slopen binnen, bij, op of aan een waardevol groenelement is alleen mogelijk indien de bestaande waarden van het waardevol groen element niet worden aangetast.

3 Inventarisatie en specifieke richtlijnen

3.1 Inventarisatie en specifieke richtlijnen dominante en kenmerkende bouwwerken

ADRES	Kolonel Millerstraat 65-67	
GEGEVENS	Objectnaam: Levensschool Pater Fortis	
STATUS	Dominant Bouwwerk	
FOTO'S		 <i>Levensschool Pater Fortis</i>
OMSCHRIJVING	Levensschool gelegen binnen de bebouwde kom en buiten het beschermd stadsgezicht van Maastricht. Het pand is gebouwd in het jaar 1959 naar een ontwerp van architect Th. Boosten. In de blauwe levensschool van Pater Fortis werden de werkende jongeren onderwezen in de levenskunst. Het is een hoogtepunt in het werk van T. Boosten. De nevenstelling van het hoofdvolume met klaslokalen en de schijf met dienende ruimten en trappenhuis zijn letterlijk los gehouden en vervolgens weer verbonden door drie loshangende korte loopbruggen. De oorspronkelijke volledig transparante gymzaal toont zijn heldere constructie van betonnen portalen afgedekt met een tonschaal. Analoog hiermee wordt de laagbouw met kleedkamers en de voorbouw met personeelsruimten eveneens afgedekt met betonnen tonschalen in een kleinere overspanning, meer decoratief dan constructief. De tonschalen zijn geprefabriceerd bij de toenmalige Maastrichtse betonfabriek 'de Welvaart'. De hoofdentree wordt begeleidt met een uitgebreid betonnen pergola. Aan de zijde van de Kolonel Millerstraat zijn de schuine luifel boven de fietsenstalling en de ter plaatse gestorte noodtrap uitgevoerd in een lichte constructie. De oorspronkelijke kleuren zijn blauw/paars, gecombineerd met grijs, wit en vaal oranje accenten. De noodtrap is destijds in hard geel geschilderd.	
WAARDERING	Het bouwwerk is "dominant" gewaardeerd vanwege zijn ruimtelijk-historische samenhang, architectuurhistorische, architectonische waarden en zijn (cultuur)historische waarden en meer in het bijzonder omdat: • het object deel uit maakt van een stedenbouwkundige structuur uit de jaren 50, waaraan een stedenbouwkundig plan ten grondslag ligt en waarvan de oorspronkelijke ruimtelijke structuur nog herkenbaar aanwezig is. • het object ruimtelijk bepalend c.q. markant voor de omgeving is, vanwege de hoek ligging langs de President Rooseveltlaan en Viaductweg; • het object architectuurhistorische betekenis heeft vanwege de esthetische kwaliteit van het ontwerp en een weergave is van de betonarchitectuur van het Nieuwe Bouwen. • het object architectuurhistorische zeldzaamheid heeft in relatie tot de gaafheid van het object. • het ontwerp een (hoge mate van) architectonische gaafheid en esthetische kwaliteit bezit. • het gebouw behoort tot het oeuvre van een belangrijke (plaatselijke) architect Theo Boosten. • het object betekenis voor de plaatselijke geschiedenis als uitdrukking van een culturele, sociaal-economische ontwikkeling bezit, vanwege functie als	

	levensschool.
RICHTLIJNEN	Zie toelichting • Voor de algemene richtlijnen voor dominante en kenmerkende panden, alsmede de waardevolle cultuurhistorische elementen, zie paragraaf 2.1 van dit rapport. • Voor de algemene richtlijnen voor onderhoud van de waardevolle groenelementen, zie paragraaf 2.2. Objectgericht: • Aanbevolen wordt om de oorspronkelijke kleuren weer te reconstrueren (zie omschrijving).

3.2 Inventarisatie en specifieke richtlijnen waardevolle cultuurhistorische elementen

ADRES	Koningsplein
GEGEVENS	Objectnaam: Limburgs bevrijdingsmonument
STATUS	Waardevol cultuurhistorisch element
FOTO'S	 <i>Limburgs Bevrijdingsmonument</i>
OMSCHRIJVING	Oorlogsgedenkteken bestaande uit bronzen beelden op betonnen voetstuk van Charles Eyck uit 1952. Beeldengroep bestaande uit acht figuren die herinneren aan de herwonnen vrijheid van Limburg. Op de betonnen sokkel zijn versieringen aangebracht. In reliëf worden afgebeeld: een blad, bloemranken, een ster, een haan, een Franse lelie en een klimmende leeuw. Voor het gedenkteken is een bronzen schaal aangebracht voor het ontsteken van het bevrijdingsvuur. De acht figuren geven verschillende aspecten van de oorlogstijd weer: -de bevrijding door het Amerikaanse leger -de activiteiten van de verzetsorganisaties -de terugkeer van Nederlandse burgers uit gevangenschap -de vreugde om de herwonnen vrijheid -de hervatting van de arbeid voor wederopbouw -de rouw om de slachtoffers Vooraan staat een man die de ketens van zijn onderdrukking verbroken heeft. Naast hem maakt een Amerikaanse soldaat het V-teken (overwinning). Links- en rechtsachter bevinden zich twee dansende kinderen. Achter de kinderen staan hun moeders, van wie er één nog een geschrokken kind tegen zich aandrukt. Aan de andere kant een arbeider met een hamer in zijn handen. Hij beeldt onverzettelijkheid en de wil tot wederopbouw uit. Daarnaast een afgewende, treurende vrouw die leed en rouw uitbeeldt. Voor het monument ligt in het plaveisel nog een plaquette in hardsteen met de tekst: "Ere aan de gevallenen, Dank aan de bevrijders, 1940-1945"
WAARDERING	Het object is cultuurhistorisch van belang vanwege de verwijzing naar de bevrijding van de Tweede Wereldoorlog. Daarnaast heeft het object kunsthistorische waarde als ontwerp van de Limburgse kunstenaar Charles Eyck.
RICHTLIJNEN	Zie toelichting • Voor de algemene richtlijnen voor dominante en kenmerkende panden, alsmede de waardevolle cultuurhistorische elementen, zie paragraaf 2.1 van dit rapport. • Voor de algemene richtlijnen voor onderhoud van de waardevolle groenelementen, zie paragraaf 2.2.